

Metodologia de l'enquesta trimestral de costos laborals

1 Introducció

L'Enquesta trimestral de costos laborals (en endavant, ETCL) és una operació estadística trimestral duita a terme per l'Institut Nacional d'Estadística (INE) per tal de conèixer l'evolució del cost laboral mitjà per treballador i per hora de treball efectiva.

2 Àmbit poblacional

L'àmbit poblacional de l'ETCL comprèn el conjunt de comptes de cotització inscrits al Règim General a la Seguretat Social que desenvolupin alguna activitat compresa entre les seccions B i S de la Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques de 2009 (CNAE-09), i els inscrits al Règim Especial de Treballadors del Mar i que desenvolupin alguna activitat compresa a la divisió 50 de la mateixa CNAE-09, transport marítim i per vies de navegació interior.

3 Període de referència

L'ETCL pretén estimar l'evolució trimestral dels costos laborals mensuals per unitat de treball, per tant, cal distingir entre:

- Període de referència dels resultats: el trimestre natural.
- Període de referència de la informació: el qüestionari de l'enquesta sol·licita informació dels treballadors en relació amb el mes natural.

4 Definicions

4.1 Treballadors

S'entén per treballador tota persona lligada a la unitat de producció mitjançant un contracte de treball, independentment del tipus de contracte que el vinculi. Els

treballadors objecte de l'enquesta són aquells associats al compte de cotització per als quals existeixi l'obligació de cotitzar durant almanco un dia durant el mes de referència. Els treballadors es classifiquen segons el tipus de jornada que realitzen, i es diferencien entre:

- *Treballadors a temps complet.* Són els treballadors qui fan la jornada habitual de l'empresa.
- *Treballadors a temps parcial.* Són els treballadors qui fan una jornada inferior a la jornada habitual de l'empresa.

4.2 Temps treballat i no treballat

4.2.1 Temps treballat

Se'n distingeixen les variables següents:

- *Hores efectives.* Són les hores realment treballades, incloent-hi tant els períodes normals de treball com les jornades extraordinàries. El seu valor s'obté amb la suma de les hores pactades, extres i complementàries, i descomptant-ne les hores no treballades.
- *Jornada pactada.* Són les hores legalment establertes en l'acord verbal, contracte individual o conveni col·lectiu entre treballador i empresa.
- *Hores extraordinàries.* És tot aquell temps que es fa per sobre de la jornada pactada.
- *Hores complementàries.* Són hores pactades en el contracte dels treballadors a temps parcial que s'afegeixen a la jornada habitual (es retribueixen i cotitzen com a hores ordinàries).

4.2.2 Temps no treballat

Cal distingir entre:

- *Hores no treballades i remunerades,* que inclouen les hores no treballades per les causes següents:
 - Vacances i festes gaudides durant el mes.
 - Dies de baixa per incapacitat temporal.
 - Dies de permís per maternitat, adopció o motius personals.
 - Descans com a compensació d'hores extraordinàries.

- Hores de representació sindical, compliment d'un deure inexcusable, assistència a exàmens, visites a metges i altres conceptes.
 - Temps no treballat per raons tècniques, organitzatives o de producció.
 - Hores perdudes en el lloc de treball, per motius no imputables al treballador ni a l'empresari sinó com a falta ocasional de treball.
- *Hores no treballades i no remunerades*, que inclouen:
 - Temps no treballat per conflictivitat laboral (vagues).
 - Absentisme, guarda legal o tancament patronal.

4.3 Costos laborals

Es defineix el cost laboral com el cost en què incorre l'ocupador per a la utilització del factor treball. En aquest sentit, l'ETCL distingeix entre:

- *Cost laboral per unitat de treball*. Mesura el cost que suposa per a l'empresari el fet d'ocupar un treballador, és a dir, el cost laboral per treballador i mes.
- *Cost laboral per unitat de temps*. Mesura el cost que suposa per a l'empresari una hora de treball efectiva.

En ambdós casos el cost ha de ser mesurat en termes nets per l'ocupador, és a dir, descomptant-ne qualsevol tipus de subvenció a la contractació. El costos laborals es poden dividir entre costos salarials i altres costos.

4.3.1 Costos salarials

Comprenen totes les percepcions econòmiques realitzades als treballadors, ja sigui en efectiu o en espècies, per la prestació professional dels seus serveis laborals. En concret, les percepcions salarials inclouen: el sou base, el complement salarial, el pagament per hores extraordinàries o complementàries, les gratificacions extraordinàries i el salari en espècies.

4.3.2 Altres costos

Els altres costos diferents a les percepcions salarials es divideixen entre:

- *Percepcions no salarials*. Són les retribucions percebudes pel treballador però no relacionades amb el desenvolupament de la seva activitat laboral sinó com a compensació d'aquelles despeses generades per l'execució de la seva tasca. L'enquesta diferencia entre:

- Prestacions socials directes; que inclouen els pagaments per incapacitat temporal, els pagaments per desocupació, la indemnització per acomiadament i els pagaments per altres prestacions directes (assegurances privades, etc.)
- Altres percepcions no salarials; que comprenen la resta de pagaments efectuats als treballadors, com despeses de locomoció, dietes de viatge, indemnització per trasllats, etc.
- *Cotitzacions obligatòries a la Seguretat Social.* Són les aportacions legalment establertes que l'ocupador realitza al Sistema de la Seguretat Social en favor dels seus empleats. En concret es distingeix entre:
 - Cotitzacions generals; que inclouen les contingències comunes, la cotització per hores extraordinàries, les aportacions a serveis comuns, les cotitzacions de treballadors amb contracte de formació o pràctiques, les cotitzacions per incapacitat temporal i les deduccions per contingències excloses o per col·laboració voluntària en malalties comunes i accident no laboral.
 - Cotitzacions per accident de treball i malaltia professional; que inclouen les quotes per incapacitat temporal (IT) derivades d'un accident de treball o malaltia professional, les quotes per incapacitat permanent, mort o supervivència (IMS) i les compensacions per incapacitat temporal derivades d'accident de treball i malalties professionals.
 - Altres cotitzacions; que recullen les cotitzacions i compensacions per desocupació, el fons de garantia salarial (FOGASA) i la formació professional.

4.4 Subvencions

Inclouen el conjunt de reduccions, bonificacions i subvencions que els ocupadors apliquen en les liquidacions de les cotitzacions a la Seguretat Social.

5 Disseny mostral

5.1 Unitat estadística i marc poblacional

La unitat estadística de l'ETCL és el compte de cotització a la Seguretat Social, que agrupa treballadors per compte aliè que desenvolupen l'activitat laboral en un o diversos centres de treball d'una mateixa empresa i província, i que presenten característiques homogènies quant a la cotització.

Així, el marc poblacional utilitzat per a l'extracció de la mostra és la llista de comptes de cotització d'alta a la Seguretat Social a dia 30 de setembre de l'any anterior al de referència.

5.2 Selecció de la mostra

S'utilitza un mostreig aleatori estratificat amb afixació òptima en què les unitats mostrals són els comptes de cotització. L'estratificació es fa de les variables "comunitat autònoma", "activitat econòmica" (a escala de divisió de la CNAE-09) i "grandària de la unitat" (distingint-ne 8 estrats).

Taula1: Estrat d'assalariats

Estrat	Nombre de treballadors
1	De 1 a 4
2	De 5 a 9
3	De 10 a 19
4	De 20 a 49
5	De 50 a 99
6	De 100 a 199
7	De 200 a 499
8	500 o més

5.3 Grandària mostral i renovació de la mostra

La mostra nacional es compon d'unes 28.000 unitats, que són enquestades cada trimestre. Per a les Illes Balears la mostra es compon d'unes 1.000 unitats. La mostra es reparteix en tres submostres, de manera que les unitats de la primera submostra s'entrevisten el primer mes del trimestre; la segona submostra s'entrevista el segon mes del trimestre, i la tercera submostra, el darrer mes del trimestre.

Pel que fa a l'actualització de la mostra, es divideix en 5 grups de rotació de tal manera que el primer trimestre de l'any es reemplaça el grup amb més antiguitat; és a dir, cada any es renova un 20% de la mostra, llevat de les unitats exhaustives (aquelles amb més de 500 treballadors o que pertanyen a estrats petits), que no es renoven mai.

6 Informació relacionada

Per a una descripció exhaustiva de les variables analitzades per l'Enquesta trimestral de costos laborals es pot consultar [la metodologia publicada per l'INE](#). També pot ser d'utilitat consultar l'Índex de costos laborals de les Illes Balears que es publica al web de l'Ibestat: Estadístiques » Societat » Mercat laboral.